

Активний характер соціокультурної комунікації в інформаційну добу

Вербицька Поліна

кафедра ІУЕК

НУ «Львівська політехніка» Львів, Україна
polinaverbytska@gmail.com

The article deals with the problem of youth socio-cultural communication in the information era. In the article the modern vectors of development of sociocultural communication conditioned by the current postmodern society were analyzed. The main challenges of information society such as domination of technical component in human life, the phenomena of cultural globalization and unification as a threat to the uniqueness of national cultures were characterized. The effective approaches and strategies, which enable active character of sociocultural communication of individual in present conditions, were researched. The necessity of assuring the active character of sociocultural communication through the implementation of dialog strategies, promoting integration, social consolidation of community was underlined. The importance of creating a sustainable motivation of the individual to effective cross-cultural communication on the basis of values was indicated.

Key words: youth, communication, socio-cultural competence, education, information era

ВСТУП

Сучасні виклики інформаційного суспільства - підпорядкування різноманітності форм життя людини технологічній складовій, явища культурної глобалізації та уніфікації є загрозою унікальності національних культур. Зокрема, як зазначив Й.Рюзен, модернізація є небезпечним виявом етноцентризму, що виявляється у підкоренні інакшості незахідних культур і їх вимушеному пристосуванні, нівелюванні культурних особливостей, що приводить неминуче до її руйнування. Завдяки універсалістському підходу раціональних стратегій опанування світу не залишається місця

інакшості інших і своїй самобутності [1, с. 164-165].

Медіакультура, на думку Раси Чепайтене, з одного боку, зближує духовний досвід народів світу, принципи бачення світу, системи цінностей, культурні символи, а з іншого – приводить до формування уніфікованого мислення, стандартизації [3, с. 17]. Нові можливості комунікації, засобів масової інформації спричиняють зміни не лише в економічній чи політичній сферах суспільства, але й у соціокультурній площині, у безпосередньому оточенні й житті індивіда. Динамічність змін унеможливорює сприйняття людиною явища в цілісності, спричиняючи його фрагментацію. Візуалізація, що стала провідним способом сприйняття людиною соціокультурних феноменів, утверджує поверхневі способи мислення.

Відповідно виклики постмодерну формулюють соціокультурні запити освіти молодого покоління. У сучасному динамічному світі важливим є навчання особистості застосовувати загальноприйняті соціально-моральні норми і принципи відповідно до конкретної ситуації, забезпечивши їх інструментарієм, що працює в різних проблемних ситуаціях і в різних культурах. Багатоманітність сприяє розвитку будь-якого суспільства. Чим більше існує різних ідентичностей, тим більше можливостей вибору. Це передбачає у суспільному житті та освіті визнання прав і цінностей інших культурних спільнот усвідомлення власної ідентичності та сприйняття відмінностей іншої людини. Ідентичність є динамічним, а не статичним явищем.

Культурне громадянство, на думку Б.Тернера, виходить за межі громадянства, оскільки воно, як форма культурної ідентичності, не забезпечує

того, що містять в собі соціальні, культурні й освітні цінності [5, с. 232]. Дослідник визначає важливу роль освіти й культури у формуванні національної системи цінностей, і в цьому контексті громадянство передбачає не лише ідею загального статусу і національної політичної структури, а також виховання, становлення громадянської культури. Отже, відповідно до цього плеканням культури свободи, політичної участі, громадянських прав та обов'язків громадянство виконує своє завдання забезпечення рівного доступу і однакових можливостей всім членам спільноти.

Як зазначає Барт ван Стінберг, громадянство має плекати культуру свободи, політичної участі, громадянських прав і обов'язків, забезпечуючи рівний доступ й однакові можливості для всіх членів спільноти, незважаючи на різні приналежності. У тому випадку, коли громадянство намагається приймати інші форми культурної ідентичності, це призводить до конфлікту, який загрожує ідентичності, оскільки неможливість універсального консенсусу і потреба в наявності культурних ідентичностей є основою цих відносин. Відповідно за умови, якщо громадянство не виконує свою функцію членства у державному організмі, воно втрачає свій творчий (на політичному рівні) та консолідаційний (на суспільному рівні) потенціал [2, с.15].

Активний характер соціокультурної комунікації забезпечується впровадженням у соціокультурну практику діалогових стратегій, що сприяють інтеграції, соціальній консолідації спільноти. Вважаємо за доцільне зазначити, що діалогічність є сучасним освітнім трендом, що передбачає розвиток діалогічного мислення, подолання знанневої парадигми, її зорієнтованості на механічну репродукцію подій і фактів минулого. Водночас набуття знань у сучасній дидактиці трактується як відкритий процес до перегляду та переоцінки, що виникає у процесі діалогу, в якому відображаються погляди, досвід, переконання його учасників.

Важливим завданням освіти є формування особистості, яка здатна критично оцінити минуле і сучасне, розуміти та поважати відмінності іншої людини, виявляти готовність до конструктивного діалогу та здатність здійснити усвідомлений вибір на базі стійких ціннісних орієнтацій.

Цілеспрямований процес підготовки молодого покоління до успішної соціальної взаємодії та активної відповідальної участі в суспільстві передбачає створення стійкої мотивації особистості до активної діяльності на ціннісній основі, виховання потреби в усвідомленому засвоєнні знань і набутті досвіду соціокультурної комунікації. Критичний аналіз інформації має базуватися на системі морально-етичних цінностей, які є критерієм мотивації та поведінки людини. Важливим у цьому контексті є сприяння формуванню в особистості загальнолюдських цінностей, які є основою вибору її життєвих орієнтирів.

Впровадження діалогічності орієнтує освітній процес на залучення особистості до активного процесу пізнання світу, дає змогу сформувати здатність побачити та зрозуміти складні переплетіння, зв'язки, взаємовпливи різних культур, цінувати соціокультурну багатоманітність світу.

Відповідно ключовим освітнім завданням є формування соціокультурної компетентності особистості як сукупності здатностей — навичок діалогу, критичного аналізу інформації та соціальної ситуації, здійснення усвідомленого вибору і прийняття рішення, відповідальної громадянської участі і ненасильницької поведінки в соціумі, культури соціальної комунікації тощо.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Рюзен Йорн. Нові шляхи історичного мислення / Йорн Рюзен / Пер з нім. – Львів: Літопис, 2010.
- [2] Умови громадянства : зб. ст. / за ред. Барта Ван Стінбергена ; пер. з англ., передм. та прим. О. О. Іваненко ; Український центр духовної культури. – К. : [б. в.], 2005.
- [3] Чепайтене Р. Культурное наследие в глобальном мире / Р. Чепайтене / Европейский Гуманитарный Университет, Институт Истории Литвы. – Вильнюс, 2010.